

Standardizirani kompetenčno usmerjeni pisni
zrelostni izpit/zrelostni in diplomski izpit

8. maj 2023

Slovenščina

Komentar k nalogam

Tema 1 / Naloga 1

Tema:	Literatura – umetnost – kultura
Naslov:	Ljudska pripovedka <i>Prihod Slovencev</i> Valentin Vodnik: <i>Zadovoljni Kranjec</i>
Besedilna vrsta:	interpretacija besedila
Obseg:	405–495
Situacija:	–
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	opis/obnova, pripoved, razlaga, utemeljitev
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila/ priloženih besedil:	<i>Prihod Slovencev</i> Ljudska pripovedka govori o tem, kako so se priselili predniki Slovencev v te kraje. Valentin Vodnik: <i>Zadovoljni Kranjec</i> Pesem <i>Zadovoljni Kranjec</i> razlaga, da so Kranjci (Slovenci) lahko zadovoljni s svojim življenjem, saj imajo dovolj rodovitne zemlje, hrane in tudi zabave.
Možnosti za delovno nalogo 1: Predstavite ...	<i>Prihod Slovencev</i> Ljudska pripovedka razlaga prihod Slovencev z vzhoda v te kraje, ker je tukaj ajda ozelenela in prinaša bogato žetev. Valentin Vodnik: <i>Zadovoljni Kranjec</i> Pesem <i>Zadovoljni Kranjec</i> razlaga, da so Kranjci (Slovenci) lahko zadovoljni s svojim življenjem, saj imajo dovolj rodovitne zemlje, hrane in tudi zabave.
Možnosti za delovno nalogo 2: Analizirajte ...	<i>Prihod Slovencev</i> Ajtološka pripovedka razlaga, da so se predniki Slovencev iz nekdanje domovine na vzhodu odselili, ker so bili miroljubni in se niso hoteli bojevati z drugimi. Od boginje, ki jih je ljubila prav zaradi te miroljubnosti, so dobili zrno, ki jim bo tam, kjer bo ozelenelo, pokazalo novo domovino. In ajdovo zrno je ozelenelo v zemlji slovenski in prineslo obilen sad, tako da Slovenci še danes sejejo ajdo. Če pa zaradi vremenskih vplivov ne zraste, je to slabo za kmete. <i>Kandidatka/kandidat analizira besedilo po lastni presoji.</i> Mogoča opažanja: Zunanja zgradba: Pripovedka je prozno besedilo v enem odstavku, ki vsebuje tudi neposredni govor.

Jezikovne in slogovne značilnosti:

- obrnjen besedni red: »očetje naši«; »po planjavah poljskih«; »po gorah nemških«; »v zemlji slovenski«; »sad prijeten in obilo koristen«
- stare/zastarele besede: izhoden, solnce (nekdanji pravopis), ako, dandanašnji, selišče
- besedje: poljedelstvo: zrno, vsaditi, ozeleneti, zrasti, obilen sad, suša pritisne, slana popari, ajda
- nasprotje: miroljubni – se rvati, pobijati
- metafora/slikovit opis: »v [...] deželah, [...] kjer sije in greje solnce leto in dan, kjer je zlata obilo in bogastva brez mere« (= kjer so dobro, srečno in brezskrbno živeli)
- stavčna zgradba: odvisnik – glavni stavek: »Ker so bili miroljubni, so [...]«; »[...] kjer ozeleni in zraste, tam [...]«; »Ako pa ne ozeleni v treh dneh, ga [...]«; »Če jo suša pritisne ali slana popari, je [...]«
- pravljичno/magično število: »v treh dneh«
- ponavljanje: »ne na bregu Črnega morja, ne po planjavah poljskih, ne po gorah nemških«
- govorniška figura pars pro toto/del za celoto: breg Črnega morja (za Ukrajino), planjave (za Poljsko), gore (za Nemčijo); Slovenec (za slovenski narod), naš kmet (za kmete/kmetijstvo), boginja (za poganske bogove)
- pripovedovalec: vseveden; Slovenec – naši očetje, naš kmet; pripovedni čas / čas pripovedovanja: kratek/kratko besedilo; pripovedovani čas / potek časa v pripovedi: dolg, od prvotnih naselij na vzhodu preko preseljevanja (narodov) do današnjega časa

Valentin Vodnik: *Zadovoljni Kranjec*

Kandidatka/kandidat analizira besedilo po lastni presoji.

Mogoča opažanja:**Tematika:**

- Pesem je tipična pesem slovenskega razsvetljenstva.
- V tej pesmi je Vodnik predstavil trdnega slovenskega človeka, ki ima vse pogoje za življenje.
- *Zadovoljni Kranjec* je pesem budnica – izraz prebujene samozavesti kmečkega človeka. V njej Vodnik povečuje kmečko življenje in vrline (kreposti) kranjskega človeka.
- To je miselnost zgodnjega kapitalizma, ko so bili prepričani, da vsak človek lahko uspe v življenju, če je le dovolj priden, prizadeven, voljan delati in se učiti.
 1. kitica: predstavlja kranjske dežele
 2. kitica: dovolj dobička za preživetje
 3. kitica: oblačila
 4. kitica: zabava, veselje
 5. kitica: prehrana
 6. kitica: sposobnosti človeka, Kranjec (= Slovenec) naredi/zna vse

	<p>Slog:</p> <p>Pesem je razumska in spada med utilitarno (tendenčno, idejno, angažirano) poezijo. Vsebuje tudi slogovne prvine (glej zgoraj).</p> <p>Zunanja zgradba:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Pesem je sestavljena iz šestih osemvrstičnih kitic. ■ Pesem je napisana v verzih <u>alpske poskočnice</u>. Ta verz je značilen za slovenske ljudske pesmi: tričetrtinski takt, dvostopični verz iz dveh amfibrahov (∪ — ∪ = amfibrah = trizložna stopica). <p>Od straže hrvaške ∪ — ∪ ∪ — ∪ gor sonce mi pride ∪ — ∪ ∪ — ∪</p>
<p>Možnosti za delovno nalogo 3: Primerjajte ...</p>	<p>Ajtološka pripovedka o prihodu Slovencev opisuje priselitev slovenskih prednikov v današnjo domovino. Iz nekdanjih bivališč na vzhodu so se odselili, ker so bili miroljubni in se niso hoteli bojevati z drugimi, ki so se namnožili in naselili tam. Pripovedka pa tudi razloži, da so se Slovenci naselili v teh krajih zato, ker tukaj ajda ozeleni, zraste in prinese obilno žetev.</p> <p>Pesem <i>Zadovoljni Kranjec</i> pa opisuje, kako dobro gre Slovincem, da imajo vsega dovolj, imajo celo luksuzno življenje, kar vidimo iz razlag, da je mogoče zaslužiti dovolj kruha, imajo celo pogačo, klobase in sok in marsikaj, kar se obrača na ražnju okrog, ženske imajo celo zlat modrc, imajo veliko zabave, kar je mogoče le, če ima človek vsega dovolj in mu ni treba delati vse dni.</p>
<p>Možnosti za delovno nalogo 4: Ocenite ...</p>	<p><i>Pričakuje se lastno mišljenje oz. védenje kadidatke oz. kandidata.</i></p> <p>Ajtološka pripovedka o prihodu Slovencev razlaga zgodovinski dogodek preseljevanja narodov. Obenem povezuje naselitev prednikov Slovencev v teh krajih z ajdo, ki da tukaj dobro uspeva in prinaša obilno žetev. Dejansko je ajda značilnost slovenske kuhinje in jedilnika. Najdemo jo tudi v ljudski pesmi (<i>Po Koroškem, po Kranjskem že ajda zori [...]</i>). Postala pa je pomemben del turistične kulinarične ponudbe v Podjuni, v smislu zdrave prehrane in regionalne pridelave.</p> <p>Pesem o zadovoljnem Kranjcu prikazuje dobro gospodarsko situacijo kmetov na Slovenskem, kar najbrž pred dvesto leti ni povsem držalo in tudi danes ni realistična situacija kmetov na slovenskem ozemlju oz. sploh Slovencev. Gotovo je mogoče najti bogate kmete, večina pa mora v naših krajih hoditi v službo, da zasluži denar za vzdrževanje kmetije. Pa tudi nasploh so predvsem obrobni slovenski kraji v primerjavi z drugimi kraji v Avstriji ali pa v severni Evropi revnejši kot druge regije. Lahko pa kljub temu rečemo, da imajo ljudje na slovenskem ozemlju v glavnem dovolj hrane za preživetje, luksuza pa si marsikdo ne more privoščiti.</p>

Tema 1 / Naloga 2

Tema:	Literatura – umetnost – kultura
Naslov:	Pravljice – smerokazi za življenje?
Besedilna vrsta:	mnenjski govor
Obseg:	315–385
Situacija:	<u>Povod:</u> sodelovanje na govorniškem natečaju na temo <i>Pravljice – smerokazi za življenje?</i> <u>Vloga:</u> udeleženka/udeleženec govorniškega natečaja <u>Naslovniki:</u> poslušalke/poslušalci in žirija govorniškega natečaja
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	opis/obnova, razlaga, utemeljitev
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila/ priloženih besedil:	Pravljice so zgodbe, ki pomagajo človeku, da se znajde v kompleksnem svetu, saj mu ponujajo možnosti, kako reševati življenjske stiske in premagovati neznane situacije. Pravljice so optimistične in otroka tolažijo, saj dobro vedno zmaga nad zlim. Zato pravljice otroka v stiskah lahko tudi razbremenijo in mu dajo občutek zaupanja in varnosti.
Možnosti za delovno nalogo 1: Obnovite ...	Pravljice pomagajo človeku, da z njihovo pomočjo išče rešitve za svoje vsakdanje ovire. Vedno gre za iskanje neke temeljne resnice, za boj med dobrim in zlim in temeljna vprašanja človekovega življenja.
Možnosti za delovno nalogo 2: Primerjajte ...	<i>Pričakuje se lastno mišljenje kandidatke oz. kandidata.</i> Mogoči odgovori: Nekateri so morda zaznali razlike med poslušanjem in branjem pravljic ter gledanjem risank. Nekateri bodo morda poznali samo risanke in ne bodo imeli izkušenj s poslušanjem in branjem pravljic.
Možnosti za delovno nalogo 3: Ocenite ...	<i>Pričakuje se lastno mišljenje kandidatke oz. kandidata.</i> Pravljice ponujajo s tem, da junaki v njih rešujejo vsakdanje probleme, rešitve za današnje probleme in se človek lahko iz njih nauči reševati svoje ovire in stiske.
Možnosti za delovno nalogo 4: Zavzemite stališče ...	<i>Pričakuje se lastno mišljenje kandidatke oz. kandidata.</i> Mogoči odgovori: Pravljice niso realne zgodbe, zato se take, kot so, lahko posredujejo otrokom, saj je njihov namen tudi vzgoja in organizacija lastnega življenja, oblikovanje osebnosti, posredovanje vrednot in pomoč pri reševanju vsakdanjih stisk oz. strahov. Nekatere pravljice pa so glede na opravila ali orodje, ki se v njih omenjajo (pletenje, tkanje; sekira, kolovrat ...), za otroke, ki tega ne poznajo, tudi nerazumljive.

	<p>Dobro je, da se tudi v sodobnem času pišejo in pripovedujejo pravljice, v katerih so vključeni sodobni predmeti, znana orodja in sodobne razlage pojavov. Na Koroškem piše take pravljice npr. Niko Kupper in jih ob sobotah pripoveduje po radiu.</p>
--	---

Tema 2/Naloga 1

Tema:	Kultura in identiteta
Naslov:	Gledališko ustvarjanje mladih
Besedilna vrsta:	mnenjski govor
Obseg:	405–495
Situacija:	<u>Povod:</u> uvodni govor na okrogli mizi o gledališki dejavnosti <u>Vloga:</u> govornica/govornik na okrogli mizi <u>Naslovniki:</u> udeleženske in udeleženci omizja
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	opis/obnova, razlaga, utemeljitev
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila/ priloženih besedil:	V besedilu je predstavljena vsestranska dramska ustvarjalka, režiserka in avtorica dramskih besedil, ki jo je življenjska pot iz Slovenije pripeljala na Koroško, kjer skrbi za gledališko ustvarjanje mladih. Ob tem dobiva vpogled v jezikovno in gledališko situacijo na Koroškem.
Možnosti za delovno nalogo 1: Povzemite ...	Alenka Hain iz Kranja se je po študiju slovenščine v tujini izpopolnjevala v plesu. Plesala je pri koroški skupini in začela sodelovati s slovenskimi društvi, sprva kot koreografinja. Kmalu je postala režiserka in začela pisati predstave, v katerih obravnava družbenokritične teme. Ker se je poročila s koroškim Slovencem, se je sodelovanje z društvi še bolj poglobilo. Pripoveduje, da je trajalo dolgo, da je bila sprejeta. Pravi, da vidi razlike v sprejemanju tem v Sloveniji in na Koroškem. Spregovori tudi o upadanju slovenskega jezika pri mladini. Pri pripravah predstav je v društvih v ospredju jezik in posredovanje le-tega. Alenka Hain spremlja dogajanje v Sloveniji in na Koroškem in meni, da so gledališča v Sloveniji kvalitetnejša. Za svoje delo je na Koroškem prejela nagrade, lani deželno nagrado za kulturo.
Možnosti za delovno nalogo 2: Primerjajte ...	Gledališko ustvarjanje v slovenščini zelo vpliva na znanje slovenskega jezika. Vaje za izgovor, za besedne poudarke pomagajo pri pridobivanju občutka za jezik. Delo z besedilom bogati besedišče, ponavljanje besedišča in tedenske vaje utrjujejo znanje. Z nastopanjem postanejo mladi bolj samozavestni, kar vpliva tudi na samozavestnejšo držo do jezika. Številne teme v predstavah širijo znanje, mladi se lahko poglobijo v določeno temo. Ukvarjanje s predstavo, z literarnimi besedili krepi identiteto. Predstave slovenskih pisateljev posredujejo vrednote, narodno zavest. Delo z režiserji, vodji skupin, lektorji krepi odnos do jezika, odnos do naroda. Pomembno je, da gledališke skupine sodelujejo s strokovnjaki iz Slovenije, ker lahko ti posredujejo drugačne teme, drugačno gledanje na jezik.

<p>Možnosti za delovno nalogo 3: Ocenite ...</p>	<p>Osebnostno zaznavanje je zelo subjektivno, morda se v mnenjih odražajo naslednje točke:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ na Koroškem je mogoče zaznati upad slovenskega jezika, sploh pri mladini; ■ ugotavlja, da je pogovorni jezik med mladimi nemški, tudi če se sporazumevajo v slovenskem okolju, v šoli, gledališki skupini; ■ pozitivno gleda na študij v tujini; ■ poleg študija se je treba usmerjati še drugam (Alenka Hain je na primer študirala jezik in potem še ples); ■ pot, da sprejmeš tujega človeka v skupnost, je včasih lahko dolga, toda že zaradi slovenskega jezika to ne more biti tako težavno; ■ politični pritisk ne vpliva na znanje slovenščine; ■ kakovost slovenskih in koroških gledališč je podobna; ■ ...
<p>Možnosti za delovno nalogo 4: Predlagajte ...</p>	<p><i>Od kandidatke/kandidata se pričakuje individualna obdelava naloge.</i></p> <p>Na primer:</p> <p>Smiselno udejstvovanje v prostem času je za mladega človeka pomembno. Pri tem je pomembno tudi to, da se lahko mlad človek v prostem času sprosti, saj je v šolskem času podvržen številnim pritiskom in stresu. Pomembno je, da se mladina posveča športu in gibanju. Več kot pol dneva mladi presedijo v šoli, pred računalniki, zato je potrebno gibanje. Sodelovanje v nogometnem klubu ali drugih športnih društvih je pomembno. Koroški Slovenci imajo slovenske klube: SAK, KOŠ, odbojgarski klub Aich/Dob. Toda gibanje se lahko odvija tudi na preproste načine: s hojo v naravo, sprehodi v bližnjo okolico. Branje knjig je pomembno, saj širi obzorja, spoznavanja in oblikuje mnenja. Tudi dobrodelna društva vedno potrebujejo sodelavce, na Koroškem se lahko mladi vključujejo v <i>Iniciativ Angola</i> ali sodelujejo pri Caritas in Rdečem križu. Slovenska kulturna društva nudijo veliko možnosti za udejstvovanja, saj organizirajo prireditve: od gledaliških, lutkovnih do izobraževalnih. Tudi sodelovanje v zborih krepi prijateljstvo, dobro počutje, skupinski duh.</p>

Tema 2/Naloga 2

Tema:	Kultura in identiteta
Naslov:	Lutkarja z dušo in telesom
Besedilna vrsta:	povzetek
Obseg:	315–385
Situacija:	<u>Povod:</u> povzetek v okviru pouka slovenščine <u>Vloga:</u> dijakinja/dijak <u>Naslovniki:</u> sošolke in sošolci
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	opis/obnova
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila / priloženih besedil:	Predstavljena sta zakonca Varl, lutkovna umetnika in vzgojitelja lutkarjev. Preko njune osebne in poklicne zgodbe med drugim spoznamo razvoj lutkovnega delovanja v Sloveniji in na Koroškem.
Možnosti za delovno nalogo 1: Povzemite ...	Glavne informacije so: razvoj lutkovnega delovanja, funkcije obeh strokovnjakov, predstave, odnos do lutke, nagrade, delovanje na Koroškem Breda in Tine Varl sta lutkovna umetnika, vzgojitelja lutkarjev, ki sta ustanovila <i>Poletni lutkovni pristan</i> v Mariboru pred 30 leti. Pripovedujeta o začetku tega festivala. Ustanovila sta tudi televizijsko oddajo <i>Zverinice iz Rezije</i> , ki je postala njun prepoznavni znak. 50 let sta ustvarjala, naredila 200 predstav doma in 100 na tujem. Oba pripovedujeta o svojem življenju in začetkih delovanja in o občutkih, ki so jih v njiju sprožile lutke. Znana sta tudi po tem, da sta bila direktorja mariborskega lutkovnega gledališča. Ljubezen do lutkarstva sta prenesla tudi na svoje otroke. Doma imajo na primer redno lutkovne predstave. Izvemo tudi, da sta 40 let delovala na Koroškem.
Možnosti za delovno nalogo 2: Opišite ...	Oba sta ugledna, nagrajena lutkovna umetnika, vzgojitelja lutkarjev, oba sta bila direktorja lutkovnega gledališča, ustanovila sta <i>Poletni lutkovni pristan</i> v Mariboru, stara 70 in 80 let, poročena 50 let, imata sina in hčerko, oba delata na kulturnem področju, imela sta idejo za televizijsko oddajo <i>Zverinice iz Rezije</i> , živita v Mariboru, sama o sebi pravita, da sta tandem, uredila sta arhiv lutk, ki sta jih naredila za mariborsko gledališče, koroški arhiv morata še urediti, imajo družinsko gledališče <i>Polžek</i> , vsako leto pred božičem igrajo predstavo. Pripravila sta več kot 200 predstav doma, okoli 100 predstav na Koroškem, naredila ogromno število lutk. <u>Breda Varl:</u> po poklicu arhitektka, direktorica lutkovnega gledališča do upokojitve, oblikovalka lutk, predavala na Pedagoški fakulteti, stara 70 let, kot otrok je raje oblikovala in risala, kot se igrala z lutkami.

	<p><u>Tine Varl</u>: tajnik <i>Zveze prijateljev mladine</i>, po poklicu kemik, ustanovitelj in dolgoletni direktor lutkovnega gledališča v Mariboru, scenarist in režiser bolezni, zaradi katere je že nekaj let na vozičku, kot otrok je vedel, da bo lutkar, igral že s šestimi leti v gledališču Angela Besednjaka, je lutkar z dušo in telesom, ko je spoznal ženo, ji je »ukazal«, da ustvari lutko.</p>
Možnosti za delovno nalogo 3: Predstavite ...	<p>Prejela sta Glazerjevo, Janežičevo in Tischlerjevo nagrado, leta 2009 sta za svoje delovanje prejela zlati častni znak za zasluge republike Avstrije. Tine Varl ima na Koroškem ime »oče koroške lutkovne dejavnosti«. 40 let sta delovala z več skupinami, pripravljala seminarje in izobraževanja o lutkarstvu. Po bolezni se je Tine Varl umaknil, a delovanje spremlja še naprej. Breda še naprej režira, piše besedila, izdeluje lutke in postavlja predstave.</p>

Tema 3/Naloga 1

Tema:	Digitalno razstrupljanje
Naslov:	Ogrožena samopodoba najstnic in najstnikov
Besedilna vrsta:	analiza besedila
Obseg:	405–495
Situacija:	–
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	opis/obnova, razlaga
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedro sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila / priloženih besedil:	Ključni element našega življenja so informacijsko komunikacijske tehnologije. Z aplikacijami, kot sta Facebook ali Instagram, ima uporabnik vedno vpogled v to, kje so njegovi prijatelji in kaj počenjajo. S tem so stalno izpostavljeni občutku strahu, da bi kaj zamudili (FOMO). V sklepu diplomske naloge, ki je nastala po kvalitativni raziskavi, se predstavlja virtualna identiteta zgolj kot niansa posameznikove osebnosti. Oblikuje pa se s pozorno konstrukcijo idealizirane podobe, ki jo omogoča spletno komuniciranje.
Možnosti za delovno nalogo 1: Povzemite ...	<p>Avtorica Lara Oštrbenk v svojem besedilu izpostavi eno izmed posledic digitalne tehnologije – FOMO, po angleško <i>fear of missing out</i>. Vedno več ljudi doživlja FOMO oziroma strah pred tem, da bi v svojem življenju kaj zamudili. Pri FOMO gre za prepričanje mladostnikov, da se vsi drugi bolj zabavajo in da imajo lepše življenje, oni pa so nesrečni, nepriljubljeni, osamljeni. V drugi polovici besedila avtorica nakaže možne razplete problema.</p> <p>Diplomantka Alja Nike Skrt je napisala diplomsko nalogo na temo <i>Konstrukcija identitete na Instagramu</i>. Po izvedeni kvalitativni raziskavi v sklepu ugotavlja, da predstavlja virtualna identiteta zgolj nianso posameznikove osebnosti. Oblikovanje virtualne identitete na Instagramu je odraz odzivov sledilk in sledilcev. Zato velja velika pozornost idealizirani podobi, ki jo omogoča kreativnost in svoboda komuniciranja po omrežju in prilagajanje te podobe glede na odzive sledilcev. Odzivi torej vplivajo na pripoved o lastni virtualni osebi.</p>
Možnosti za delovno nalogo 2: Analizirajte ...	<p>Priloga 1:</p> <p>Besedilo je razdeljeno na dva dela.</p> <p><u>Prvi del:</u> glavni naslov, uvodni nagovor, trije odstavki s podnaslovom, navedena je avtorica članka, čas objave.</p> <p>Tema članka je izpostavljena že v naslovu, čeprav bralka/bralca še nima razlage pojma FOMO, ki sledi v začetku drugega odstavka. Naslov z vprašanjem, osebni stik s številnimi direktnimi vprašanji (»Si se že kdaj zalotil, da [...]?«; »<i>highlight</i> tvojega današnjega dneva«), bralko/bralca pritegne k branju članka, ker pričakuje v besedilu odgovor. Tak začetek vzpostavlja napetost, radovednost. Nagovor kot oblika interakcije med piscem in bralcem.</p>

	<p><u>Drugi del:</u> v velelnem naklonu (»Obrzdaj [...]!«) nagovarja avtorica posamezno bralko/posameznega bralca in daje navodila, kako obvladati FOMO. Besedilo se začne z velikimi tiskanimi črkami, ki od ostalih izstopajo, s tem se naslovniku približa po čustveni plati.</p> <p>Jezikovna sredstva so izbrana glede na ciljno skupino in na učinek sporočanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>anglizmi</u>, ki so mladim zelo blizu in jih pozna skoraj vsak najstnik, npr.: »instastory«, »highlight«, »lajf«, »fejk« (pravopisno prilagojeni besedi), »scrollati po insta fidu« ■ <u>slogovno zaznamovane, neknjižne, pogovorne besede</u>: »fauš«, »frišen« (iz nemščine), »čekiranje« (prijaviti se) ■ <u>okrajšave</u>: »FOMO«, »vs.«, »IG« ■ Nekaj besed je poudarjenih z <u>ležečim tiskom</u>. <p>Na besedni ravni je članek sestavljen dovolj preprosto, čeprav vsebuje veliko anglicizmov, kratic, vsebino je možno razumeti dobesedno.</p> <p>Priloga 2:</p> <p>Besedilo je sklep diplomske naloge, ki je razdeljen na tri dele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ V uvodu je predstavljena tematika raziskave o oblikovanju virtualnih identitet na Instagramu. ■ V drugem odstavku sledi interpretacija rezultatov izvedene kvalitativne raziskave z zaključkom, da se pripoved o virtualnem subjektu razvija ob odzivih sledilk in sledilcev. ■ Tretji odstavek poziva k nadaljevanju raziskovanja oblikovanja identitete na Instagramu. <p>Besedilo ustreza sklepnemu delu diplomske naloge, saj strnjeno povzema vsebino raziskovalnega dela.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>Skladnja</u> je zapletenejša, osebkom in predmetom so dodani levi in desni prilastki. ■ Glede <u>besednih vrst</u> prevladujejo samostalniki in posamostaljeni glagoli/glagolniki. ■ Veliko je <u>tujk</u>: aplikacija, virtualne identitete, idealiziran, niansa, komunikacija vizualnih podob, konstrukcija, idealiziran subjekt, identitetni repertoar, modifikacija, narativnost. ■ <u>Strokovni pojmi</u> so povezani s temo spletne komunikacije: družbeno omrežje, samopredstavljanje, dejanska in virtualna identiteta, komunikacija vizualnih podob, občinstvo, sledilci.
<p>Možnosti za delovno nalogo 3: Razložite ...</p>	<p>Avtorica Lara Oštrbenk se obrača na mlade bralke in bralce. Zato so v prvem besedilu prisotni posamezni elementi internetnega sloga; zasledimo kombinacijo slovenskega knjižnega, pogovornega in angleškega jezika. Te jezikovne značilnosti vzbujajo občutek domačnosti, živosti pogovorov. Neobremenjenost s knjižno normo vpliva na sproščeno komuniciranje. Angleški jezik vpliva na jezik mladih; njegova prisotnost v mladostniškem slengu, sestavljen je iz izrazov, značilnih predvsem za spletno komunikacijo mladostnikov, je odraz angleščine kot globalnega jezika, ki povezuje mladostnike z različnih koncev sveta.</p>

	<p>Diplomantka Alja Nike Skrt je svojo diplomsko nalogo, ki jo je napisala na Fakulteti za družbene vede ljubljanske univerze, zaključila s sklepom, besedilno vrsto, ki je značilna za zaključevanje raziskovalnih del. V strnjem besedilu povzema tematiko in izsledke raziskave.</p> <p>Nagovarja sošudentke in sošudente oz. raziskovalke in raziskovalce, da bi se v prihodnjih raziskavah posvetili temi oblikovanja virtualne osebnosti razširjeno in poglobljeno. Diplomski nalogi primerno uporablja znanstveni jezik, kar se odraža v besedju in skladnji.</p>
<p>Možnosti za delovno nalogo 4: Primerjajte ...</p>	<p><i>Pričakuje se primerjava na osnovi opravljene analize obeh besedil.</i></p> <p>Na primer:</p> <p>Prvo besedilo je sestavljeno iz krajših stavkov, kar je razlog za enostavnejšo skladenjsko strukturo, ki je lažje razumljiva. Z uporabo pogovornega izrazja se približuje mladi publiki, študentkam in študentom in njihovem svetu komunikacije.</p> <p>Drugo besedilo je sklep diplomske naloge, podaja rezultate raziskav na strokovni, znanstveni ravni. Prevladuje strokovni jezik, razumljiv ožjemu krogu ljudi z ustrezno izobrazbo na področju socialnih ved. Uporablja jezikovno kompleksnejše skladenjske strukture, pojavljajo se zapletene stavčne in vsebinske zgradbe, kar otežuje razumljivost besedila zunaj stroke.</p>

Tema 3/Naloga 2

Tema:	Digitalno razstrupljanje
Naslov:	Ali bi kaj zamudili?
Besedilna vrsta:	komentar
Obseg:	315–385
Situacija:	<u>Povod:</u> komentar za šolski časopis v okviru projekta o uporabi IKT <u>Vloga:</u> dijakinja/dijak <u>Naslovniki:</u> bralke in bralci šolskega časopisa
Pisna dejanja, ki naj bodo izpolnjena s posebnim ozirom na besedilno vrsto:	ocena, opis/obnova, razlaga, utemeljitev
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila / priloženih besedil:	Fenomen zasvojenosti s pametnimi telefoni in strah, da bi kaj zamudili, pripeljeta do tega, da smo ves čas dostopni, da družbena omrežja ves čas preverjamo in se od njih težko odmaknemo.
Možnosti za delovno nalogo 1: Predstavite ...	<p><i>Pričakuje se strnjena navezava na prilogo.</i></p> <p>Na primer:</p> <p>Po napornem tednu se doma uležete na kavč, odprete družbeno omrežje, zasledite sliko prijateljice na sončni obali. Mislite: drugi uživajo življenje, vi samo brskate po pametnem telefonu, začutite tesnobo, doživljate strah, da kaj zamujate.</p> <p>Nenehna povezanost, informiranost, dostopnost informacij povzroča strah pred zamujanjem izkušenj.</p> <p>Pojavljajo se misli: Ali je moje življenje sploh v redu? Ali sem sploh srečen/srečna? V mojem življenju se ne dogaja nič zanimivega! Prijatelji se zabavajo brez mene. Dolgoročno te misli vplivajo na duševno in telesno zdravje, to v svoji knjigi <i>Epidemija pametnih telefonov</i> na osnovi znanstvenih raziskav dokazuje psiholog Manfred Spitzer.</p> <p>Socialna omrežja omogočajo izmenjavo informacij in ohranjanje stikov, hkrati prinašajo nešteto priložnosti za socialno primerjanje. Lahko postanejo del posameznikovega življenja do te mere, da narekujejo njegovo obnašanje in počutje.</p>
Možnosti za delovno nalogo 2: Razmišljajte ...	<p><i>Pričakuje se samostojno razmišljanje o tematiki.</i></p> <p>Na primer:</p> <p>Človek čuti potrebo po pripadnosti, zato je odvisen od podpore drugih. Izobčenje iz neke socialne skupine negativno vpliva na zdravje. Negativni občutki ob neinformiranosti o drugih in njihovih aktivnostih, zaskrbljenost, da zamuja prijetna doživetja, povzroča tesnobo, posameznika skrbi, da bi zamudil priložnost za socialno interakcijo, novo izkušnjo, druge dogodke</p>

	<p>(socialni aspekti). Neprijetno stanje tesnobe povzroča telesne spremembe kot pospešeno bitje srca, slabost v želodcu, potenje, tresenje, občutki anksioznosti, depresije, kar posredno pripelje do znižanja posameznikovega samospoštovanja.</p> <p>Pomembno vlogo igra primerjanje sebe z drugimi uporabnicami in uporabniki. Navidez popolne objave na socialnih omrežjih pa so velikokrat obdelane in nerealne, niso odslkava resničnega življenja, kljub temu imajo slab učinek na samozavest in dožemanje lastnega življenja. Objave odlične hrane, popolno opremljenih in pospravljenih domov, idiličnih družinskih trenutkov ... sprožajo občutke manjvrednosti, nezadovoljstva in ljubosumja.</p>
<p>Možnosti za delovno nalogo 3: Predlagajte ...</p>	<p><i>Pričakuje se samostojnost pri predstavitvi predlogov za razumno uporabo pametnih telefonov oz. socialnih omrežij.</i></p> <p>Nekaj možnosti, ki jih nakazuje tudi priloženo besedilo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ prisluhnuti sebi, poiskati v sebi močne točke ■ spoštovati svoje meje ■ slediti svojim potrebam, željam, prepričanjem ■ se čim manj ozirati na negativne komentarje ■ ne posnemati vplivnežev ■ se zavedati, da so na spletu objavljeni prispevki obdelani, prikazujejo idealizirano življenje